

Kiistanalainen kohtuullisuus

Lakimies
2/2025
s. 175

Perustuslain 107 §:n nojalla tuomioistuimissa ei saa soveltaa lain kanssa ristiriidassa olevaa asetusta. Tällä perusteella korkein oikeus sivuutti ratkaisussa KKO 2024:71 valtioneuvoston asetuksen, jossa oikeusavun tuntipalkkioksi oli määritelty 110 euroa. Korkeimman oikeuden mukaan kyse oli lain ja asetuksen välisestä ristiriidasta, koska tuntipalkkioasetusta ei voitu pitää oikeusapulain edellyttämällä tavalla kohtuullisena. Samalla korkein oikeus vahvisti tuntipalkkioksi asianajajan vaatiman 130 euroa.

Pian korkeimman oikeuden ratkaisun jälkeen korkein hallinto-oikeus antoi ratkaisun KHO 2024:119. Ratkaisussa korkein hallinto-oikeus katsoi, että 110 euron tuntipalkkiota voitiin edelleenkin pitää oikeusapulain edellyttämällä tavalla kohtuullisena.

Tämän vuoden alussa valtioneuvosto antoi pikavauhtia uuden palkkioasetuksen, jossa oikeusavun tuntipalkkiomäärä korotettiin 120 euroon. Tarkoitus oli kuroa umpeen ylimpien tuomioistuinten väliin syntynyt railo, mutta juridiikka oli valtioneuvostoa ovelampaa. Tämä kävi ilmi viimeistään helmikuussa 2025, jolloin Itä-Suomen hovioikeus totesi täysistunnossaan, että korkein oikeus on ennakkoratkaisussaan katsonut lakiin perustuvan kohtuullisen tuntipalkkion olevan rikosasiassa 130 euroa. Hovioikeuden mukaan tästä oikeusohjeesta poikkeaminen valtioneuvoston uuden asetuksen nojalla olisi perustuslain vastaista.

Muutamassa kuukaudessa oli päädytty seuraavaan: korkeimman hallinto-oikeuden mukaan tuntipalkkio voi olla 110 euroa, valtioneuvoston asetuksen mukaan sen pitäisi olla 120 euroa ja korkeimman oikeuden ja Itä-Suomen hovioikeuden mukaan sen on oltava vähintään 130 euroa.

Kysymys ei ole vähäpätöisestä asiasta. Syntyneen epäselvyyden vuoksi oikeusavustajien ja tuomareiden työaikaa kuluu palkkion määrän perustelemiseen. Se on poissa muista töistä ja muusta lainkäytöstä, mistä siitäkin seuraa paitsi taloudellisia myös inhimillisiä kustannuksia.

Siitä, kuinka tilanteeseen on päädytty, voi tarkemmin lukea Martina Nymälin oikeustapauskommentista, jossa analysoidaan korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden erilaisia tulkintoja palkkioasetuksesta ja sen kohtuullisuudesta. Tämän lisäksi numero sisältää neljä korkeatasoista referee-artikkelia, kolme pienempää kirjoitusta, kaksi lektiota ja niihin liittyvät vastaväittäjän lausunnot, toisenkin kiinnostavan oikeustapauskommentin sekä kirja-arvostelun. Koossa on jälkeen kiehtova kokonaisuus kotimaista oikeustiedettä.

Tatu Hyttinen
päätoimittaja